

crkva u svijetu

OSVRTI I PRIKAZI

MAESTRO LOVRO MATAČIĆ

(Uz 85. obljetnicu života)

Petar Zdravko Blajić

Posljednih godina toliko je u nas i po svijetu rečeno i napisano o maestru Lovri Matačiću, uz različite obljetnice njegova života i umjetničkog rada, da bismo jedva što imali svemu tome i mi nešto pridodati.

Uz 85. obljetnicu života mi bismo u *Crkvi u svijetu* upozorili da je svoju glazbenu formaciju i umjetničku djelatnost započeo u crkvenoj instituciji dječaka pjevača u bečkoj katedrali i podsjetili bismo da najnovije njegovo djelo, nedavno izvedeno u Dubrovniku, vrvi od religioznih reminiscencija.

Vrijeme njegova pjevanja u zboru Wiener Sängerknaben je doba snažnog zamaha cecilijanskog pokreta, osobito u Austriji, vrijeme renesanse gregorijanskog korala i klasične polifonije. Dakle, u religiozno-umjetničkom ozračju korala i Palestrine rastao je i razvijao se budući, u čitavom glazbenom svijetu poznati, dirigent Lovro (donedavno *von*) Matačić.

Uz studij glasovira, kompozicije i dirigiranja studirao je i orgulje — u njegovo vrijeme gotovo isključivo instrumenat liturgijske funkcije. U fazi učenja, a i poslije, mogao je svirati orgulje i opet gotovo samo u sakralnim objektima.

Svaki od njegovih profesora koji se najčešće spominju: D. Walker, I. Herbert, F. Schalk i O. Nedbal skladali su ponajviše upravo duhovnu glazbu. Glazbene forme koje se za vrijeme studija, osobito kompozicije, najviše studiraju i analiziraju upravo su mise, moteti itd.

Doba djetinjstva i dječastva (zbor bečkih katedralnih dječaka pjevača), mladenaštva i mladosti (studij kompozicije i orgulja) u životu svakog čovjeka ostavljaju najdublje tragove na emocionalnom i intelektualnom području. U kasnijem djelovanju to onda izbija u prvi plan ili se povlači u podsvijest pa kao iz pozadine, nevidljivo ali stvarno, utječe na sveukupno kasnije djelovanje.

Osim lijepa glasa i savršena sluha Matačić je vrlo rano uočen i ocijenjen kao kompletna glazbena ličnost. Da nije tako, zar bi mogao započeti s korepitorskom i dirigentskom službom već u 16. godini života, i to ne bilo gdje nego u Kölnu, u ono vrijeme uz Hamburg i Berlin gotovo najjače glazbeno središte Njemačke? I upravo taj vid glazbene djelatnosti posve će prevagnuti u njegovu životu. Nakon mutacije njegova pjevačka, a kasnije i instrumentalno reprodukcijiska djelatnost, posve će prestati, dok će njegova skladateljska djelatnost doći u drugi plan; nikad je se neće posve odreći.

Znao je Matačić da je on ipak dijete naših strana (rođen u Sušaku), pa će već 1919, s dvadeset godina, vratiti se u Domovinu i postati dirigent opere u Osijeku; tu će ostati jednu radnu godinu. U Novom Sadu i Ljubljani na istoj dužnosti bit će po dvije godine; u Beogradu će ostati 8 godina, u Rijeci jednu, u Zagrebu šest i u Beogradu opet tri godine. I tako će Matačić, odgojen u germanskom glazbenom ozračju, djelovati i temeljito upoznati glazbeni repertoar i prilike u slavenskom, osobito južnoslavenskom svijetu.

Gotovo svi njegovi noviji biografj preskaču period njegova zatočeništva. I u tim prilikama on se je, prema mogućnostima, glazbeno aktivirao tako da je npr. lepoglavski zbor bio na vrlo visokom umjetničkom nivou s nastupima u reprezentativnim prilikama. Poslije zatočeničkog iskustva zaposlio se je u Skoplju kao dirigent u novoosnovanoj operi; prelazi u Rijeku i zatim u Ljubljani. Skopska je opera doživjela s Matačićem umjetnički zalet, a tako isto i druge sredine. Stara reputacija, i nova također, osigurale su mu mjesto, čim se je pružila prilika izlaska, šefa dirigenta Saske državne kapele u Dresdenu i državne opere u Berlinu, te direktora opere u Frankfurtu i Beču. Vjerujemo da nijedan Hrvat nije na glazbenom polju u svijetu nikada zauzimao veće položaje.

U jednom karakterističnom vremenu, god. 1970., zagrebačka sredina osjeća potrebu da ga pozove i povjeri mu mjesto šefa dirigenta Zagrebačke filharmonije, a i on osjeća da su nastale prilike da se može i treba vratiti u Domovinu.

Sad mu je u Zagrebu kuća matiča, ali on je gotovo više vani nego u Domovini. Jedva može odgovoriti pozivima najeminentnijih glazbenih sredina sa svih pet kontinenata. Izlišno bi bilo nabrajati sve stvarne i počasne službe i dužnosti, časti i odlikovanja koja je dobio po svijetu i u nas.

Bez velikih »teatralnih« gesta za vrijeme svake interpretacije snagom svoje umjetničke ličnosti posve apsorpira izvođače i publiku. U fazi pripreme skrupulozno je vjeran originalu i stilu djela dok se u konkretnoj interpretaciji prepušta časovitoj inspiraciji koja svakoj izvedbi daje oznaku specifične svježine. Repertoar mu je vrlo širok, upravo univerzalan; u tom repertoaru djela duhovne inspiracije zauzimaju časno mjesto, bilo djela svjetske bilo naše glazbene literature. Veliku zaslugu za našu glazbenu i općenito kulturnu afirmaciju u svijetu ima i po tome što uvijek jasno zna i kaže tko je i odakle je, što u programe svojih koncerata unosi i naša djela, što na svjetske pozornice dovodi naše ansamble i pojedince, instrumentalce i pjevače.

Zagreb i Dubrovnik su mu se na poseban način, kao i šira zajednica općenito, odužili za sve što je učinio i što znači za hrvatsku i južnoslavensku glazbu.

I *Crkva u svijetu* se pridružuje čestitkama s najljepšim željama uz časnu 85. obljetnicu života Nestora hrvatske glazbe, maestra Lovre Matačića.